

Збірник матеріалів
міжнародної науково-практичної конференції

**ГЕНДЕРНА ОСВІТА –
РЕСУРС РОЗВИТКУ
ПАРИТЕТНОЇ ДЕМОКРАТІЇ**

Гендерна освіта

Empowered lives.
Resilient nations.

*Empowered lives.
Resilient nations.*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г.С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ СІМ'Ї ТА МОЛОДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ҐЕНДЕРНИЙ ЦЕНТР НАПН УКРАЇНИ – ТНПУ
ІМЕНІ В.ГНАТЮКА
ПРОГРАМА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ПРАВ ЖІНОК В УКРАЇНІ
ЄС – ПРООН**

«ҐЕНДЕРНА ОСВІТА – РЕСУРС РОЗВИТКУ ПАРИТЕТНОЇ ДЕМОКРАТІЇ»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

27–29 КВІТНЯ 2011 Р.

ТЕРНОПІЛЬ, 2011

УДК 371.035.9
ББК 74.480.286
Г 34

**Збірник матеріалів науково-практичної конференції
«Гендерна освіта — ресурс розвитку паритетної демократії», Київ, 2011**

Рекомендовано до друку Вченою радою ТНПУ імені Володимира Гнатюка
(протокол № 9 від 26.04.2011 р.)

Рецензенти:

Ольга Василівна Сухомлинська — академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України

Валентина Володимирівна Москаленко — доктор філософських наук, професор, завідувача лабораторією соціальної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України

М.М. Фіцула — доктор пед. наук, професор ТНПУ ім. В. Гнатюка

Редакційна наукова колегія:

Володимир Петрович Кравець — академік, доктор педагогічних наук, професор

Тамара Василівна Говорун — доктор психологічних наук, професор

Оксана Михайлівна Кікінежді — канд. психологічних наук, доцент

Робоча група Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні ЄС-ПРООН:

Лариса Станіславівна Кобелянська, координатор Проекту

Ігор Романович Гуцуляк, експерт з гендерної освіти

Микола Якович Ябченко, спеціаліст зі зв'язків з громадськістю та редагування

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Гендерна освіта — ресурс розвитку паритетної демократії» та матеріали учасників Шостого Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з напрямку гуманітарної науки — гендерних досліджень, вітчизняних та зарубіжних гендерологів.

Видання розраховане на студентів, магістрів, аспірантів, активістів гендерних, жіночих, молодіжних, громадських організацій, об'єднань, товариств, усіх, хто цікавиться гендерною проблематикою.

Відповідальність за зміст поданого матеріалу несуть автори та їх наукові керівники.

Це видання підготовлено в межах виконання «Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні», яку впроваджує Програма розвитку ООН за фінансової підтримки Європейського Союзу. Думки, висновки чи рекомендації належать авторам та упорядникам цього видання і не обов'язково відображають погляди ПРООН чи інших організацій та закладів системи ООН або Європейського Союзу. При використанні матеріалів посилання на це видання є обов'язковим.

Видано за фінансової підтримки Програми розвитку ООН та Європейського Союзу. Не для продажу.

ISBN

© Програма розвитку ООН в Україні, 2011.

З М І С Т

Передмова, або гендерній демократії бути!..... 13

П Л Е Н А Р Н І В И С Т У П И

Тамара Говорун Психологічні проблеми гендерних реалій в Україні	16
Володимир Кравець, Світлана Кравець Зарубіжний досвід гендерної освіти та виховання.....	18
Валентина Москаленко Нормативно-регулятивна сутність гендерної культури суспільства.....	22
Ірина Грабовська Досвід становлення суспільства паритетної демократії в сучасній Україні: досягнення, проблеми, перспективи.....	25
Оксана Кісь Створення Української Асоціації Дослідників Жіночої Історії.....	28
Оксана Ярош Чи є Конституція України ресурсом розвитку паритетної демократії?....	31
Наталія Стрельчук Гендерний підхід до реформування сектору безпеки в країнах-членах НАТО: уроки для України.....	34
Людмила Таран «Бути самій собі ціллю» Долаючи гендерні стереотипи: автобіографізм у творчості сучасних жінок-авторів.....	36
Оксана Кікінежді Гендерна освіта у вищій школі: досвід і проблеми подальшої інституціоналізації.....	39
Тетяна Дороніна Про дистанційний курс «теоретико-методичні засади гендерної освіти» (структура та зміст) для студентів педагогічних спеціальностей..	41
Тетяна Голованова Формування гендерної компетентності майбутніх соціальних педагогів засобами програми дистанційної форми навчання	44
Ірина Головашенко Освіта як зона гендерного конфлікту: культивованій технократизм	46
Наталія Коніщева Гендерна освіта як чинник розвитку громадянського суспільства в Україні в контексті євроінтеграції.....	49
Ярослав Кічук Пріоритетність гендерного підходу як вимір гуманітаризації вітчизняної освіти	52
Надія Кічук Проблематика педагогіки вищої школи у фокусі сучасних гендерних досліджень.....	55
Марина Бірюкова, Світлана Губіна Гендерна освіта педагогів: попередні результати проведення каскадних тренінгів у Харківському регіоні.....	58
Олена Остапчук Особливості викладання спецкурсу «Гендерна педагогіка» для майбутніх соціальних педагогів.....	65
Надія Городнова Гендерний підхід у формуванні здорового способу життя молоді....	68
Катерина Карпенко «Сім'я — шлюб — родинні зв'язки» в умовах трансформації публічної та приватної сфер життя суспільства	70
Марина Кузнецова Гендерная компетентность учащейся молодёжи Беларуси.....	73
Тетяна Щурко Дискурси пола и гендера в системе постсоветского среднего образования (case в Беларуси).....	76
Мераль Аккент, Ірина Іванова Моніторинг діяльності відкритого інформаційного обміну з гендерної тематики: www.genderstudies-ukraine.org	80
Олена Луценко Кафедра соціальної педагогіки та гендерних студій як інновація у системі вищої освіти України	83

Martha J. Bojko Addressing gender norms and masculinity to improve the sexual health of young adults in Ukraine	85
Grażyna E. Kwiatkowska Nieśmiałość i nadzieja na sukces. Badania międzykulturowe studentek polskich i ukraińskich	88
Dr Ireneusz Siudem Płeć psychologiczna a akceptacja korupcji	94
Dr Anna Siudem Preferowane wartości a podejmowanie decyzji o zawarciu związku małżeńskiego przez osoby w wieku wczesnej dorosłości	102
Paulina Kobza Парад Наречених as the social phenomenon	112

СЕКЦІЯ № 1

ПАРИТЕТНА ДЕМОКРАТІЯ ТА РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ: ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ

Вікторія Балла Отчизна — это край, где пленница душа	115
Ірина Блощинська, Ірина Бердей Трудова міграція населення Тернопільської області: гендерний аспект	116
Каріна Буракова, Світлана Башкатова Мотивація трудової діяльності працівників автотранспортних підприємств з урахуванням гендерних особливостей	118
Катерина Грищенко, Світлана Башкатова Особливості ціннісно-мотиваційної структури чоловіків і жінок у сфері праці й зайнятості	120
Валерія Докукіна, Світлана Башкатова Гендерні особливості активізації підприємницької діяльності	122
Катерина Паніч Жіноче лідерство в системі недержавного сектора суспільства (на прикладі вивчення досвіду громадської організації м. Одеси «Центр молодіжних жіночих ініціатив»)	124
Ольга Мисоченко Гендер в українському освітньому просторі: проблеми й перспективи	126
Аліна Парнікова Гендерні аспекти в управлінській сфері сучасного українського суспільства	128
Яна Денисенко Жіноче підприємництво як засіб подолання гендерної сегрегації	130
Юлія Кучевська Оцінка трудової мобільності жінок на місцевому ринку праці	132
Любов Рибак Гендерні аспекти зайнятості в Україні	134
Оксана Саць Шляхи забезпечення гендерної рівності на ринку праці України	137
Євгенія Сушко, Тетяна Федоренко Гендерна рівність в політичній сфері	139
Інна Ярош Гендерні стратегії кадрової державної політики сучасної України	142
Катерина Бекетова Поняття й основні елементи юридичних гарантій захисту прав жінок	144
Наталія Омельченко, Анастасія Битко Гендерна політика як складова соціальної політики держави	150
Наталія Омельченко, Анастасія Веселовська Становлення гендерних відносин громадянського суспільства в інформаційну добу	153
Ольга Дяків, Ельвіра Смик Проблеми гендерної нерівності на ринку праці регіону	155
Світлана Євченко Рух до паритетної демократії: регіональний вимір	162
Софія Котова-Олійник Метод «3R» як інструмент інтегрування концепції гендерної рівності в діяльність організації: регіональні практики	164

Юлія Євдокимова Результати психологічної діагностики готовності к підприємницької діяльності безробітних жінок, состоящих на учете в центре занятости	167
Галина Єрко Участь жінок у політичних процесах: досягнення та перспективи.....	171
Ілона Ігнащенко Проблема становлення гендерної паритетності в органах державної влади України та можливі шляхи її вирішення	174
Криворучко Наталія Правовий захист прав жінок у національному законодавстві та міжнародних документах: порівняльний аспект	176
Віталій Кульчицький, Тарас Кульчицький Жіночий рух — важливий чинник гендерної демократії в українському громадянському суспільстві	178
Тетяна Кульчицька Гендерна грамотність як складова розвитку демократичного громадянського суспільства.....	181
Вікторія Кривошей Динаміка трудових цінностей працівників підприємств ресторанного господарства	184
Вікторія Рубежанська Стилї та ефективність управління у гендерному аспекті.....	191
Юлія Дуднік Гендерні особливості поведінкових характеристик жінки-керівника	193
Лілія Літвін Загальний аналіз гендерної структури політичних інститутів України	195
Мар'яна Литва Паритетна демократія: проблеми становлення в Україні.....	198
Антоніна Максютенко Міжнародно-правові гарантії захисту прав жінок в Україні	200
Олена Морщакова Гендерний аспект політичної культури в Україні.....	202
Наталія Олійник Актуалізація жіночої проблематики у передвиборчих програмах політичних партій та блоків України	205
Тодоріко Аліна Гендерна політика в країнах ЄС: досвід для України	210
Михайло Удут Інтегрування гендерного компонента в діяльність органів місцевого самоврядування	212
Катерина Кирилова Деякі аспекти формування правової культури майбутніх соціальних педагогів у гендерному вимірі	214
Олег Комов Гендер як соціальний конструкт	217
Лариса Ракова Економіка у гендерному вимірі	223
Олександр Рибак Розмежування напрямків у гендерних дослідженнях	225
Максим Сорокопуд Сучасне розуміння моніторингу паритетної демократії	227
Сергій Кунденко Гендерний паритет у прийнятті політичних рішень	233
Оксана Юр'єва Гендерний підхід у вищій освіті Канади: передумови виникнення.....	236
Kikinezhdі Marius Canadian Gender Trends in Education.....	239
Людмила Дух Гендерна рівність як запорука розбудови громадянського суспільства в Україні	241
Вікторія Берлізова Соціальне партнерство як соціальний інститут гендерної рівності у сфері праці	245
Тетяна Коваль, Руслан Валіс Гендерні аспекти виробничої демократії	246
Олена Олександрівна Міщенко Образ «людини економічної» у студентської молоді: гендерний аспект	249
Дарія Чабан Особливості економічних домагань майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту: гендерний аспект	251
Юлія Сагайдак Гендерний фактор у політиці.....	254
Світлана Гришак Щодо питання порівняльного аналізу розвитку гендерної освіти в країнах пострадянського простору	257
Катерина Келемен «Гендерна революція» у системі державного управління	259

Владлена Буларова Лідерство у гендерному вимірі	263
Дар'я Сагіна Гендерні аспекти управління персоналом	266
Оксана Ромахова Особливості підготовки підприємців з питань гендерної рівності ..	268
Віта Торкіна Сексуальні домагання на робочому місці в Україні. проблеми та шляхи вирішення	269
Наталія Коваліско, Ірина Горбач Гендер як соціальна конструкція системи соціостатевих стосунків	271
Володимир Кізь Великі можливості малого бізнесу в Україні: гендерний аспект	274

СЕКЦІЯ № 2

ФЕНОМЕН ГЕНДЕРА В ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРІ

Лілія Будій Лінгвокреативна особистість молодшого школяра: гендерний вимір	278
Юлія Горбатій Реконструкція життя жінок-політв'язнів в епістолярній спадщині Оксани Мешко та Надії Суровцової	280
Карина Гордена Гендерний аспект мовлення дійових осіб англійських та українських п'єс кінця XIX — початку XX ст.	282
Юлія Доктаренко Гендерна проблематика роману м. Каннінгема «Години»	284
Євстратова Юлія Гендерна роль жінки в ісламі: від витоків до сучасності	285
Тетяна Неделяєва Українська жінка як суб'єкт службово-трудових відносин (1970-ті — початок XXI ст.): гендерний аспект	287
Олена Пшебило Текстуалізація повсякденного досвіду в українській жіночій мемуарній прозі межі XIX — XX століття	289
Ірина Севаст'янова Жіночий рух у сучасному світі — це вагома сила демократичної держави	292
Ольга Сисоєва Майстерність українського орнаменту: гендерний аспект	294
Тетяна Чупринська Порушення здатності гендерної ідентифікації в рамках сучасної культури дитинства (на прикладі комерційної та авторської анімації в Україні)	297
Тетяна Шпрінгвальд Художні доміанти прози Світлани Пиркало у контексті постмодерного фемінного письма	299
Олена Коханова Жіночий рух на Слобожанщині у другій половині XIX — першій половині XX століття	301
Дар'я Гнатовська Фемінізм та повсякденний вимір гендерної політики РРФСР у другій половині XX ст.	302
Олійник Анна Гендерна асиметрія в мовленні та її відображення засобами масової інформації	304
Наталія Блохіна «Нова жінка» в українській драматургії 20–30-их років хх століття	306
Наталія Буркало Особливості статево-рольової ідентифікації підлітків: українців, поляків та українських мігрантів у Польщі	310
Тетяна Бутурлим Художній текст як засіб формування гендерної культури старшокласників	313
Оксана Городецька Гендерні аспекти розвитку освіти Галичини в другій половині хіх — на початку хх століття	317
Галина Дичковська, Ольга Радченко Феномен гендера: історико-філософський аспект	320

Зленко Олена Гендерна проблематика драми сучасного драматурга Олега Миколайчук-Низовця «Останній зойк матриархату»	323
Олександр Зубарєв Стилі чоловічого та жіночого у культурі нашого часу: теоретичний аспект аналізу	326
Ірина Ковальчук Кіберфеміністський дискурс в умовах інформаційного суспільства ..	330
Любов Ковальчук Історичні передумови гендерного виховання в Німеччині	333
Olga Kosovych Difference And Equality In Feminism Theory And Simone De Beauvoir's The Second Sex.	334
Ірина Колієва Інтерпретація гендерних категорій в філософії постмодернізму ..	337
Тетяна Лесіна Соціально-педагогічний аспект розвитку гендерної культури сучасної молоді.	339
Олексій Ліончук Становлення громадянського суспільства на західноукраїнських землях у складі II Речі Посполитої (1921–1939).	342
Русана Ліончук Виховна діяльність Пласту на західноукраїнських землях у I-ій половині ХХ століття: гендерний аналіз.	345
Ганна М'яких Принцип рівноправності чоловіків та жінок у Західній традиції політико-правової думки: історичний аспект.	348
Ольга Ніколаєнко Участь польських жінок українських губерній у загальноросійському революційному русі	353
Наталія Ніконенко Познание и женское образование (к истории вопроса)	359
Каріна Пономарьова Трансформація концепта любови в дискурсе сучасної культури	361
Маріанна Савіна Дослідження гендерного дискурсу української молоді	363
Олена Малахова Гендер у сучасній українській лінгвістиці: джерела й перспективи.	366
Ірина Штихно Звертання в епістолярії та художньому стилі Григора Тютюнника: гендерний аспект	370
Леся Котко Вербалізація гендерних стереотипів у романі Олександра Ільченка «Козацькому роду нема переводу...»	372
Марина Коростіль Вербалізація виховного кодексу у творах В. Нестайка	374
Олена Соловійова Поезія Емілі Дікінсон з точки зору феміністичної критики.	376
Стрельчук Михайло Становище жінок у постконфліктних суспільствах	381
Шелковіна Аліна Становление женской субъективности в культурных репрезентациях визуального искусства	383
Марина Яковенко Культурні перетворення в гендерному огляді	385
Галина Вержибок Отражение гендера в языковом сознании белорусских студентов ..	388
Микола Рик Гендерні аспекти релігійної орієнтації молоді	391
Лілія Широкоградюк Лихослів'я в школі: гендерний аспект	394
Віктор Сіткар Дитячі пустощі в контексті субкультури: гендерний аспект	396
Світлана Бережна Гендерні дослідження сучасності: компаративний аналіз.	404
Алла Сембрат Гендерні дослідження в педагогіці: історичний аспект.	405
Наталія Батрин Гендерна культура як показник цивілізованого мислення нового століття	409
Ольга Єпіфанова, Вероніка Савельєва Формування гендерної толерантності — місія бібліотеки вищого навчального закладу	411
Наталія Земзюліна Інститути соціалізації селянок у період становлення радянської влади в 20-х рр. ХХ ст.	414
Тетяна Смірнова Гендерні аспекти художньої культури	417

В.К. Мотуз Організаційне становище та здобутки секції «Гендерні дослідження українського суспільства» Наукового товариства істориків-аграрників.....	420
Юлія Стребкова Дитяча література як чинник гендерно диференційованої соціалізації.....	423
Олена Гривкова Особливості реалізації гендерного підходу в системі професійної освіти Німеччини.....	426
Галина Вержибок Отражение гендера в языковом сознании белорусских студентов.....	429
Оксана Фляк Українські етнотрадиції як важливий чинник гендерного самовизначення сучасної молоді.....	432

СЕКЦІЯ № 3

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Катерина Вшивцова Мовні стереотипи й формування гендерних образів молоді в засобах масової інформації (на матеріалах періодичних видань АР Крим).....	436
Лілія Гордієнко Гендерні особливості сприйняття реклами сучасною молоддю.....	440
Олександр Дорокупля Психологічні аспекти образу жінки в рекламі.....	442
Зацерковний Артем, Зацерковний Денис, Репіна Аліна Гендерні стереотипи поколінь.....	443
Михайло Легета Гендерні особливості поведінки вболівальників під час спортивних змагань.....	446
Вікторія Любенко, Олена Божук Ейджизм як різновид сексизму: українські реалії... ..	448
Юлія Новік Вплив вчення Платона про статево-рольові стереотипи на сучасні гендерні процеси в Україні.....	454
Ліна Росільщик Звертання до чоловіків у сучасних україномовних піснях: гендерний аспект.....	456
Анна Руденко Гендерна політика в органах державної влади Сумської області.....	458
Ірина Бойко, Наталія Деркач Гендерні стереотипи вчителів як фактор соціалізації учнів загальноосвітньої школи.....	460
Ганна Бик Гендерні стереотипи висвітлення чоловічого та жіночого образу в рекламі.....	462
Ольга Зеленська Зміни гендерних стереотипів жінки в менталітеті студентів.....	465
Евгенія Кучмий Сексизми и средства массовой информации.....	466
Олена Литвиненко, М.О. Шубіна Конструювання фреймінгу в гендерній сфері.....	467
Анастасія Молошак Соціальні функції гендерних стереотипів.....	470
Марія Петрушкевич Сучасні інтерпретації чоловічої сексуальності.....	472
Юлія Покотило Гендерний геокешинг як одна з інноваційних форм просвіти молоді.....	477
Катерина Радченко Засоби масової інформації як інструмент формування гендерних стереотипів.....	479
Олена Слободянюк Гендерна нерівність в освіті: прихований навчальний план (англосаксонський досвід).....	481
Тетяна Кирпа Проблеми мови, гендера і сексизмів у технічній літературі.....	484
Ярослав Моргун Маскулінність і фемінність у сучасному українському суспільстві... ..	486
Юлія Дорофей Особенности гендерных стереотипов современного украинского общества.....	488
Наталія Коленда Шляхи подолання гендерних стереотипів у сучасному суспільстві.....	492
Олена Харченко Порівняльна характеристика гендерно-вікових стереотипів населення країн Європи.....	494

Олександр Євченко Гендерні стереотипи та архетип матері як провідні чинники формування поведінки героїв у романі І. Во «Повернення до Брайдсхеду»	496
--	-----

С Е К Ц І Я № 4

ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА У ФОКУСІ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тетяна Борищук Прояви булінгу у спілкуванні підлітків: гендерний аспект.....	500
Анастасія Бондаренко, Дмитро Чуянов Реалізація гендерного підходу на заняттях образотворчого мистецтва	502
Ганна Воробей Здоровий спосіб життя молоді: гендерний ракурс.....	504
Ігор Власюк Психологія жінки та чоловіка в спорті: гендерний аспект	506
Вікторія Гаврилюк-Юдковська Оптимізація гендерного виховання дітей, підлітків, молоді в Україні	508
В'ячеслав Дубинський Гендерні фактори прояву творчої активності студентської молоді	510
Діляра Зейтуллаєва Гендерне виховання молодших школярів в умовах полікультурного регіону.....	512
Олексій Зімовін Гендерні особливості вольової сфери особистості.....	514
Наталія Кривой Специфіка діяльності волонтерського загону з реалізації ідеї гендерної рівності	515
Ніна Конорева, Інна Кушнір Формування культури гендерних взаємовідносин старшокласників у процесі виховної діяльності соціального педагога	518
Галина Мешко Гендерні особливості групи як фактор формування способів спілкування майбутніх учителів	520
Юлія Нестер Підготовка майбутніх соціальних педагогів до гендерно-чутливої соціально-педагогічної роботи	522
Дар'я Овчарова, Дар'я Кононович Діяльність соціального працівника з формування соціального досвіду гендерної взаємодії у підлітковому середовищі .	524
Марія Петлюк Дослідження процесів педагогічного спілкування: гендерний аспект проблеми	526
Анастасія Полтавська Особливості тілесної ідентичності дівчат періоду ранньої дорослості (статеворольовий аспект)	530
Дарина Скрипка Гендерні особливості психологічних захисних механізмів підлітків .	531
Каріна Ткаченко Підготовка соціальних педагогів до роботи в соціальних проектах гендерного напрямку діяльності	533
Олександр Радов, Дар'я Чутченко Становлення мужності	535
Тетяна Святенко Гендерні особливості влади як мотиваційного утворення.....	537
Ірина Шульга Гендерні аспекти валеологічної культури молодших школярів.....	539
Наталія Байдюк Критерії технології впровадження гендерної рівності у професійній діяльності соціального педагога.....	542
Надія Будій Особливості впровадження гендерного підходу в початкову школу	548
Галина Буткалюк Гендерна реальність і гендерні перспективи розвитку сучасної освіти.....	549
Олена Васильченко Гендерний аспект професійної підготовки студентів.....	553
Марія Дідора, Ганна Колінець Вплив соціального середовища на статеворольову ідентифікацію підлітків	556

Володимир Гайдук Гендерні особливості агресивності підлітків	558
Галина Жирська Гендерні аспекти гуманізації біологічної та валеологічної освіти.....	561
Ольга Карасьова Гендерна психологія у фокусі психотерапії.....	564
Людмила Лушпай Підготовка вчителів до гендерного виховання учнів середніх загальноосвітніх шкіл у Великій Британії.....	566
Ірина Миронюк Соціальне конструювання гендерної ідентичності крізь призму існування гендерних інституцій.....	569
Алла Москальова Методика дослідження гендерних проявів емоційних переживань професійних труднощів керівниками освітніх організацій.....	573
Олена Нежинська Психологічні особливості формування гендерної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів.....	575
Елена Буренкова Представление об образе противоположного пола: Гендерный аспект.....	578
Вікторія Гупаловська Ставлення до тіла та суб'єктивне благополуччя жінок: гендерний аспект.....	585
Ярослава Василькевич, Сергій Рук Вікові та гендерні особливості розвитку творчого потенціалу школярів.....	588
Алла Дереча Гендерні особливості вікової динаміки креативності школярів.....	592
Людмила Петришин Гендерні аспекти формування креативності.....	594
Тамара Радик Гендерне виховання як умова формування егалітарної свідомості особистості.....	599
Ірина Черерис Структурні компоненти навчально-виховного процесу в підготовці студентської молоді.....	601
Алла Шевченко Фольклор народів Криму як засіб гендерного виховання учнів початкової школи.....	604
Олена Капустюк Вплив гендерної соціалізації на самодетермінацію особистості.....	607
Світлана Вихор Гендерний аналіз підручників з математики для 6 класу загальноосвітньої школи.....	610
Елена Комкова Зарубежные исследования выбора предмета обучения школьниками в зависимости от гендерной идентичности.....	613
Татьяна Недвецкая Гендерные различия в социальном интеллекте старших дошкольников.....	617
Валентина Пастушенко Взаемозв'язок гендерної ідентичності та процесу становлення професійної ідентичності особистості.....	620
Марина Радзивилова Реализация гендерного подхода в воспитании подростающего поколения.....	623
Анна Смага Особенности общения детей старшего дошкольного возраста со сверстниками.....	626
Олексій Железняк Розвиток професійної компетентності педагога з гендерного виховання учнів в умовах організації науково-методичної роботи сучасного навчального закладу.....	634
Ольга Цокур Формування гендерної культури майбутніх фахівців упродовж їхньої професійної підготовки у вищому навчальному закладі: аналіз концептуальних засад дослідження проблеми.....	640
Роман Шептицький Особливості гендерного виховання сучасної молоді у ВНЗ.....	646
Людмила Головач Гендерна ідентичність підлітків.....	649

Людмила Верейна Психологічні проблеми комплектування груп при застосуванні активних методів навчання	651
Еліна Шейко Врахування ґендерних особливостей при підготовці майбутніх менеджерів під час навчання у ВНЗ.....	655
Ольга Літвінова Ґендерний аспект професійного самовизначення випускників вищих навчальних закладів	660
Наталія Литвин Ґендерні дослідження в сучасній педагогіці	666
Інна Толмацька Ґендерні дослідження в педагогіці	668
Ярослава Кальба Вчинкова активність старшокласників: ґендерний аспект проблеми	670
Ольга Лосієвська Вплив ґендерної ідентичності на ефективне життя та самореалізацію жінок	672
Василь Бутрин Набуття ґендерних компетенцій — важлива складова професійної підготовки фахівця видавничо-поліграфічної справи.....	678
Марія Сень Особливості виникнення симпатії до осіб протилежної статі у старшокласників.....	682
Н.М. Городнова, Н.В. Зінкевіч Ґендерна експертиза змісту шкільних підручників з хімії	685
Наталія Кургановская, Владлен Кургановский Формирование навывков ненасильственного поведения у школьников и школьниц	687
Софія Сампара, Оксана Сампара Ґендерні особливості шкільної тривожності молодших підлітків	696
Н.М. Павлущенко Проблеми ґендерної соціалізації дітей молодшого шкільного віку	701

С Е К Ц І Я № 5

ҐЕНДЕРНІ ЗАСАДИ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ СТОСУНКІВ

Анастасія Аргунова Ґендерні проблеми глобалізації: насильство жінок над чоловіками у сім'ї	703
Анастасія Бедрова Ґендерні уявлення дошкільників із кризових сімей, що задіяні в неурядових соціальних проектах Одеси.....	705
Ганна Новікова Ґендерні відмінності у стратегіях пристосування до кризи середнього віку.....	707
Вікторія Романчук Особистісні та соціальні чинники готовності до свідомого батьківства українських юнаків та дівчат	709
Ольга Синельник Особливості самосвідомості та ціннісної сфери юнаків і дівчат, що перебувають у ранніх шлюбах	711
Олександра Сосновик Ґендерні аспекти використання когнітивної терапії у корекції сімейних стосунків	714
Юлія Скиба, Анна Уварова Трансформація ґендерно-рольової структури сучасної молодшої сім'ї в промисловому регіоні	717
Марія Чубенко Особливості Я-концепції людей похилого віку різної статі.....	719
Наталія Власова Особенности образа родительства в представлении родителей и детей юношеского возраста.....	721
Юлія Золотуха Відповідальне батьківство — основа егалітарної моделі сім'ї.....	724
Іванов Павло Особливості урахування ґендерного компонента в проектах профілактики ВІЛ-інфекції серед уразливих груп	727

Ірина Іванова Гендерні штрихи соціального портрету сучасної української кризової сім'ї	730
Оксана Лаже Девіантне материнство — умови формування та наслідки реалізації ...	733
Марина Ларченко Кримінологічні аспекти шлюбно-сімейних стосунків	736
Романюк Людмила, Романюк Василь Соціально-психологічний аналіз гендерних засад цінності задоволення шлюбом	739
Ілона Руденко Особливості гендерної соціалізації дітей в неповних сім'ях	742
Оксана Тон Немайнові права жінок у шлюбно-сімейних відносинах	745
Олександр Циценко Проблеми сучасної української сім'ї	747
Юлія Савельєва Творчий і виконавчий потенціал Сумської обласної молодіжної громадської організації «Гендерна агенція консультації та інформації» (СОМГО «ГАКІ») за напрямком «Відповідальне батьківство»	750
Надія Левус Батьківське ставлення як чинник формування гендерної ідентичності підлітків	751
Олена Волошок Особливості формування психічної статі дитини в контексті сімейного середовища	755
Наталія Ільчишин Гендерні особливості сприйняття нареченими сімейних цінностей	758
Олена Марусенко Психоемоційні і гендерні особливості комп'ютерної залежності у осіб юнацького і молодого віку	761
Інна Походько Гендерні особливості психоемоційної сфери практичних психологів ..	763
Людмила Столярчук Здоровий образ життя жінок і чоловіків: гендерний аспект .	765
Елена Турутина Репродуктивное образование в формировании гендерной культуры семейно-брачных отношений	771
Ірина Гречин Материнство та батьківство у Німеччині: історичний аспект	774
Лілія Крамар Гендерні особливості феномена материнства та батьківства	776
Галина Бевз Гендерні аспекти розбудови шлюбно-сімейних стосунків у прийомній сім'ї	778
Іванна Парфанович Рання профілактика девіантної поведінки дівчат груп ризику ...	780
Олена Нестєрова Сімейний кодекс України у дзеркалі гендерних питань	782
Марта Химк Психологічні чинники батьківського ставлення до дітей з аутизмом: гендерний аспект	789
Наталія Левчик Зміст підготовки учнівської молоді до виконання батьківських обов'язків у США та Великій Британії	793

ЩОДО ПИТАННЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ РОЗВИТКУ ҐЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

Світлана Гришак,

*канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов,
Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка*

Після розпаду СРСР перед новими незалежними державами постало завдання укріплення їхнього міжнародного авторитету та включення до світового співтовариства як рівноправних союзників, що обрали для себе демократичний шлях розвитку. Зважаючи на те, що становлення справжньої демократії неможливо без додержання пострадянськими країнами певних норм і правил, які висунуті сучасним співтовариством для досягнення стабільного розвитку в економічній, соціальній і культурній сферах життя суспільства і основу яких складає забезпечення ґендерної рівності, то цілком закономірним було прийняття та ратифікація ними ряду документів ООН, спрямованих на утвердження рівностей статей.

Перед усіма незалежними державами стоїть нагальне питання — розвиток ґендерної освіти громадян. Незважаючи на вагомий внесок міжнародних організацій, які сприяли просуванню ґендерних знань у країнах пострадянського простору протягом останніх двадцяти років, створення в цих суспільствах просвітницьких ґендерних центрів, ґендерний компонент не займає належного місця в освітніх стандартах загальної та вищої освіти.

Система освіти як один із найважливіших соціальних інститутів, що функціонує задля задоволення суспільних потреб, повинна одразу реагувати на всі зміни та процеси, які відбуваються в суспільстві, бо вона є одним із найважливіших факторів, що впливає на просування ґендерної освіти, але, на жаль, вона й досі є хранителькою як наявних, так і прихованих форм ґендерної нерівності і дискримінації за ознакою статі.

Сьогодні освітнє середовище пронизано відносинами нерівності і є трансформатором застарілих ґендерних установок, що призводять до встановлення ґендерного порядку на основі дискримінації однієї статі іншою. Статевий фактор суттєво впливає як на розвиток життя суспільства взагалі, так і на розвиток окремої особистості зокрема.

Масштабні реформи системи освіти в суспільствах пострадянського простору виявили тенденцію пристосування національних освітніх систем до світових стандартів, приєднання більшості країн до Болонської конвенції, що сприяло їх інтеграції до єдиного освітнього середовища і, відповідно, спричинило зіткнення з більш різнобічними за змістом попиту освітнього ринку. Все це стало вимагати від молодих людей мобільності, володіння більш універсальними здібностями, здатності виконувати ролі, не обмежені належністю до тієї чи іншої статі, і, в свою чергу, потребувало перегляду певних механізмів, які відбуваються в освітньому середовищі в процесі соціалізації молоді й які сприяють їх статевої диференціації та змушують дотримуватися статоворольового репертуару ґендерних ролей. На сьогодні вкрай важливим є прищеплення цінностей ґендерної рівності молоді, у чиїх руках — майбутнє кожної держави.

Питання просування ідеї ґендерної рівності, зокрема, в системі освіти, до цих пір має особливу гостроту і потребує нового осмислення з урахуванням специфіки розвитку кожної країни, її культурних особливостей. Будь-яка з країн пострадянського

простору має власний досвід розвитку гендерної освіти, власні можливості впровадження національних програм гендерної освіти та той чи інший ступінь реалізації гендерного компонента в освітніх реформах. Усвідомлення того, що здійснено на шляху просування гендерної теорії в системах освіти в пострадянських країнах, обмін досвідом у вирішенні нагальних гендерних проблем надасть більш повну інформацію про загальний стан розвитку гендерної освіти в зарубіжних країнах, дозволить запозичувати досягнення та уникати недоліків.

Здійснення порівняльного аналізу вимагає поглиблення розуміння тих гендерних проблем, із якими стикається сучасна освіта в пострадянських країнах, і тих перспективних шляхів, які сприятимуть їхньому усуненню, а саме:

- наявність гендерної асиметрії освітнього середовища, яка виявляється в «прихованому навчальному плані»;
- відтворення застарілих гендерних стереотипів на всіх рівнях освітньої системи, що спричиняє гендерну дискримінацію в міжстатевих відносинах;
- орієнтація процесів гендерної соціалізації на механізми гендерної диференціації у вихованні дівчат і хлопчиків як представників різних і нерівноцінних груп, що забезпечує традиційний нерівний порядок відносин між статями;
- використання статоворольового підходу в практиці освіти, який будується на основі статево орієнтованого засвоєння гендерних ролей, що перешкоджає прийняттю ідеї гендерної рівності та цінностей самореалізації особистості;
- необхідність упровадження гендерного підходу як нової парадигми сучасної гендерної освіти, її методологічної та методичної основи, що вимагає використання гендерного аналізу для виявлення гендерної дискримінації освітнього середовища пострадянських суспільств та формування егалітарного світогляду в учасників освітнього процесу.

Отже, одним із найважливіших завдань, які потрібно здійснити в контексті порівняльного аналізу, це на основі окреслення загальних гендерних проблем у пострадянських суспільствах виявити основні тенденції розвитку й удосконалення їхніх освітніх систем у гендерному аспекті.

Тому глибоке теоретичне вивчення та наукове узагальнення досвіду впровадження гендерної теорії в пострадянських суспільствах, які тією чи іншою мірою мають схожі освітні системи після розпаду СРСР та спільні гендерні проблеми, сприятиме осмисленню як позитивного, так і негативного досвіду вітчизняних гендерних проблем і дозволить обґрунтувати необхідність реформування освітньої системи відповідно до світових стандартів щодо реалізації ідеї гендерної рівності.